

TO‘QIMACHILIK ATAMALARIGA OID KO‘P TILLI MOBIL ILOVALARNING AHAMIYATI

t.f.n. prof, Erken Sharipovich Alimboyev,
Jizzax politexnika instituti

t.f.n. dots, Matluba Adashbayevna
Doniyorova, Jizzax politexnika instituti
matlubadoniyorova1980@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada mamlakatimizda to‘qimachilik sanoatida bilish muhim. Shu nuqtai nazardan, mazkur maqolada to‘qimachilik sanoatini rivojlantirishda mamlakatimizga xorijiy zamonaviy texnologiyalar va mutaxassislarning kirib kelishi, ular bilan samarali muloqot va tajriba almashishda soha ziyolilari va xodimlarining chet tillarni mukammal egallashliklari zaruriyati bayon qilingan. to‘qimachilik atamalariga oid 4 ta tilli lug‘at mobil ilova yaratildi. Ushbu ilovadan nafaqat o‘zbek tilidagi, shuningdek, rus, ingliz va nemis tilida ish yurituvchi soha xodimlari, talabalar va o‘qituvchilar foydalanishlari mumkin.

Kalit so‘zlar: to‘qimachilik sanoati, xorijiy, texnologiya, mutaxassis, samarali muloqot, tajriba almashish, chet tillar, mutaxassislikka oid, lug‘at, atama, mobil ilova, o‘zbek, rus, ingliz nemis tillari.

Аннотация: В данной статье рассмотрено важность развития текстильной промышленности. В нашей стране ученым и работникам отрасли необходимо в совершенстве владеть иностранными языками, чтобы привлекать зарубежные современные технологии и экспертов, эффективно общаться с ними и обмениваться опытом. Учитывая это, было создано мобильное приложение на 4 языках, связанное с текстильной отраслью.

Ключевые слова: текстильная промышленность, иностранный, технология, специалист, эффективное общение, обмен опытом, иностранные языки, специалист, словарь, термины, мобильное приложение, узбекский, русский, английский, немецкий языки.

Abstract: This article discusses the importance of the development of the textile industry. In our country, scientists and industry workers need to be fluent in foreign languages in order to attract foreign modern technologies and experts, communicate effectively with them and exchange experiences. Taking this into account, a mobile application related to the textile industry was created in 4 languages.

Key words: textile industry, foreign, technology, specialist, effective communication, exchange of experience, foreign languages, specialist, dictionary, terms, mobile application, Uzbek, Russian, English, German languages.

KIRISH. Ma'lumki, O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi rivojlangan davlatlar bilan hamkorlik aloqalari tobora mustahkamlanib, Milliy iqtisodiyotimizning asosiy tarmoqlaridan biri to'qimachilik sanoatida ham salmoqli islohotlar olib borilmoqda. Sohani jadal rivojlantirish uchun investitsiyalar kiritilib tashkil etilgan xususiy, qo'shma va xorijiy korxonalarda raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarilmoqda. To'qimachilik korxonalari jahonga mashhur firma va kompaniyalarning texnologik uskunalari bilan jihozlangan. Shuningdek, yurtimizda to'qimachilik sohasidagi xalqaro konferensiya va ko'rgazmalar yuqori saviyada tashkil etilmoqda [1]. To'qimachilik sanoatini tez sur'atlar bilan rivojlanishi yangi so'zlar, iboralar va atamalarning kirib kelishiga sabab bo'lmoqda. Xorijiy texnologik jihozlarning texnik va texnologik ko'rsatkichlari, ishlash prinsipi aksariyat, rus, ingliz yoki nemis tillarida tavsiflangan.

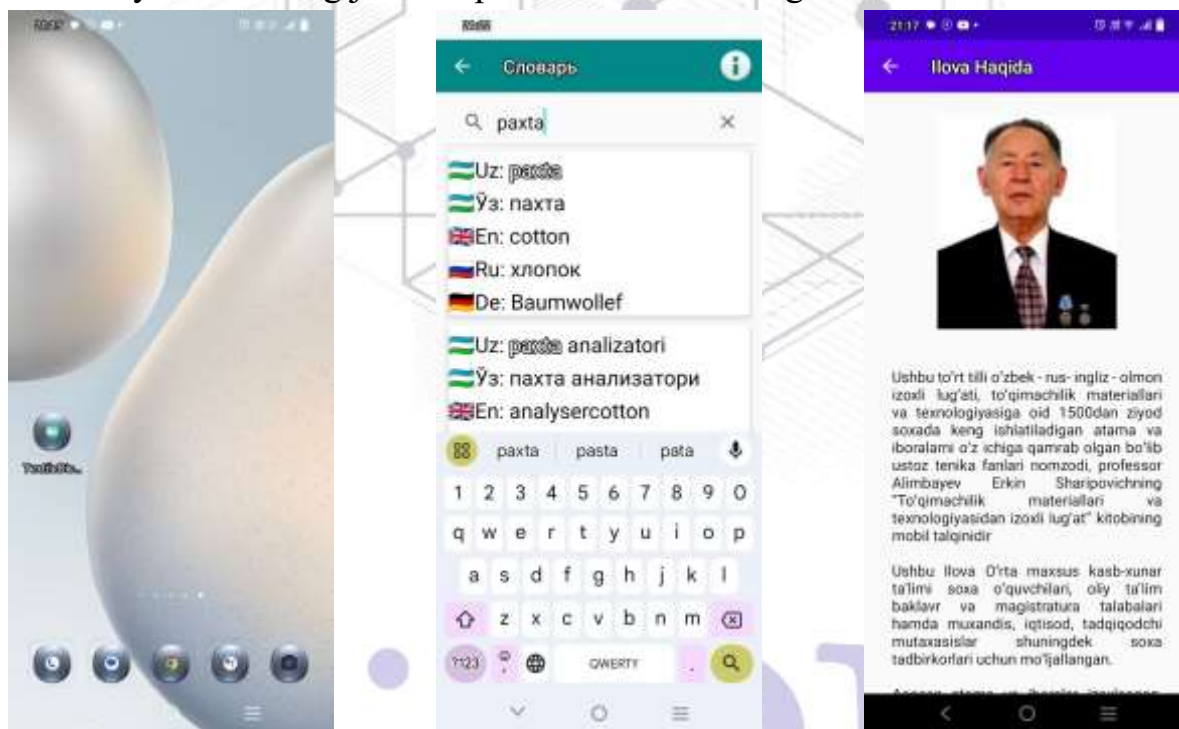
Undan tashqari ushbu sohada tahsil olayotgan texnikum va oliy ta'lim muassalari talabalari ertangi kunda ishlab chiqarish korxonalarida mas'ul lavozimlarda faoliyat ko'rsatadi. Ularning o'z mutaxassisligini o'zbek tilida yaxshi o'zlashtirishidan tashqari mutaxassislikka oid so'zlar va iboralarni chet tillarda yaxshi bilishi va tushunishi har tomonlama maqsadga muvofiqdir.

Keyingi yillarda mamlakatimizda xorijiy tillarni o'rgatishni ommalashtirishni yangi bosqichga olib chiqish va sohani rivojlantirish uchun tizimli ishlarni tashkil etish, ulg'ayib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, buning uchun barcha shart-sharoitlarni yaratish maqsadida qator Qaror va Farmonlar qabul qilindi. Xususan, dunyo bo'yicha samarali natija bergan o'qitish metodikalari, dastur va darsliklarni qator ta'lim tashkilotlari, jumladan, oliy ta'lim muassasalarida joriy etish, xorijiy davlatlarda chop etiladigan zamonaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar, darsliklar hamda o'quv qo'llanmalaridan foydalanish, xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini, dasturiy ta'minot loyihalarini ishlab chiqish va joriy etish, xorijiy tillarni puxta o'zlashtirish, tilning asosiy ko'nikmalarini shakllantirish uchun o'rgatuvchi kontentlar yaratish, fuqarolik-huquqiy shartnomalar asosida yuqori malakali mutaxassislarni, shu jumladan mahalliy va xorijiy ekspertlarni jalb etish kabi masalalar ko'zda tutilgan [2,3].

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR. Bugungi kunda mobil aloqa qurilmalari hayotimizga shunchalik singib ketdiki, nafaqat kundalik muloqotimiz, ilmiy-ijodiy faoliyat, balki ijtimoiy-iqtisodiy sohalar rivojini ham ularsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Tadqiqotlarning ko'rsatishicha [4], smartfon foydalanuvchisi kun davomida o'rtacha 50 marotaba "aqlli telefon"ga nazar solar ekan. Mobil qurilmalardan ta'limda foydalanish imkoniyatlari ham kengayib bormoqda. Ta'limda mobil ilovalardan

foydalanish dolzarbligi va talab yuqoriligi - mobil qurilmalardan keng foydalanish, moslashuvchanlik va harakatchanlik, interaktivlik va faollik, shaxsiylashtirilgan ta'lim, ta'lim olish imkoniyatini kengaytirish kabi tushunchalar bilan izohlanadi [5].

O'zbekistonda, E.Sh.Alimboyev va boshqalar tomonidan birinchi marta to'qimachilik materiallari va texnologiyasi bo'yicha izohli lug'at [3] ishlab chiqildi. Ushbu to'rt tili (o'zbek, rus, ingliz va nemis) lug'atda atamalar va iboralar izohlangan, sharh bilan birga ayrim rasm va chizmalar keltirilgan. Ushbu qimmatli manba soha o'qituvchilari, talabalari, magistrilar va doktorantlar, ilmiy tadqiqot olib borayotgan mustaqil izlanuvchilar, shuningdek, ishlab chiqarish korxonalari marketolog va muhandislari tomonidan keng ko'lamda samarali foydalanilmoqda. Kitob shaklidagi adabiy manbalardan bilan bir qatorda elektron manbalardan foydalanish ham foydadan holi bo'lmaydi. Kitob shaklidagi katta xajmli lug'atlardan ko'ra, ularning mobil ilovalaridan foydalanishning juda ko'p samaralari isbotlangan.

1-rasm. To'qimachilik atamalariga oid mobil ilovadan foydalanish.

NATIJALAR. Shu nuqtai nazardan, to'qimachilik materiallari va texnologiyasi bo'yicha izohli lug'atning mobil ilovasini ishlab chiqish borasida samarali ishlar olib borildi va ilova dasturi ishlab chiqildi. Dastur mobil ilova sifatida o'rnatiladi (1-rasm) va foydalanish qulayligiga ega. Mobil ilova ishga tushirilishi bilan dasturning asosiy oynasi ochiladi va qidiruv belgisi ustida tarjimai kerakli bo'lgan "atama" yozuvi kiritiladi va ushbu "atama" ishtirok etgan barcha izohli so'zlar va so'z birikmalari o'zbek tilida (kirill va lotin yozuvida), ingliz, rus va nemis tilidagi tarjimalari bilan birgalikda asosiy oynada hosil bo'ladi. Ushbu ilovadan nafaqat o'zbek tilida so'zlashuvchilar,

shuningdek, rusiyzabon, ingliz va nemis tili foydalanuvchilari ham foydalanishlari mumkin. Shuningdek, ushbu ilovada, ilova to'g'risida va ushbu lug'atni yig'ish va kitob holatida chop etishda rahbarlik qilgan muallif, professor E.Sh.Alimboyev haqidagi qisqa ma'lumot ham kiritilgan.

MUHOKAMA. Quyida izohli atamalarga oid ko'p tilli lug'atni ishlab chiqish va undan foydalanishdagi samarlari to'g'risida ayrim mulohazali fikrlar keltirildi. Ilmiy tadqiqotchi foydalanuvchilar ilmiy izlanishlarining adabiy sharhida chet el adabiyotlari yoki nufuzli Scopus nashrlari asosida to'g'ri tarjimadan foydalanadi, ilmiy tadqiqot ishi natijalarini eng nufuzli jurnal va konferensiyalarda e'lon qilishda deyarli muvaffaqiyatsizlikka uchramaydi. Talabalarga mutaxassislik fanlarini chet tilida tashkil etish muammosi ijobiy hal qilinadi. Ta'limni chet elda magistratura yoki doktoranturada davom ettirish, xorijiy grantlarda ishtirok etish va yutish bo'yicha duch keladigan muammolar kuzatilmaydi. Shuningdek, texnologik nuqtai nazardan, soha mutaxassisi korxonaga yangi keltirilayotgan uskunalarning texnik tavsifini tahlil qila oladi, ilmiy texnika taraqqiyotida bo'layotgan eng yangi o'zgarishlardan vaqtida foydalana oladi, soha korxonalariga tatbiq qila oladi, "Made in Uzbekistan" tamg'asi bilan ishlab chiqarilayotgan tayyor mahsulotlar marketingi va eksportida yuqori natijalar qayd etiladi. Import mahsulotlarini o'rnini bosadigan mahalliy mahsulotlar ishlab chiqarishda adabiy manba bo'lib xizmat qiladi. Ijtimoiy-iqtisodiy nuqtai nazardan, ma'naviy eskirgan uskunalarini O'zbekiston korxonalariga katta mablag'larga kelishini oldini oladi, shuningdek, chet ellik investorlar bilan mutaxassislikka oid masalalar to'g'ri talqin qilinadi. Shuningdek, xalqaro nufuzli ta'lim muassalari va kompaniyalarda tajriba almashinish yoki yurtimizga tashrif buyurgan chet ellik mutaxassislar bilan samarali aloqa o'rnatishi orqali soha rivojlantiriladi.

XULOSA. Mamlakatimiz to'qimachilik korxonalariga xorijdan zamonaviy texnika va texnologiyalarning keltirilishi, xorijlik mutaxassislar bilan samarali hamkorlik qilishda sohaga oid asosiy atama va iboralarni bilish muhim. Shu nuqtai nazardan, to'qimachilik atamalariga oid 4 ta tilli lug'at mobil ilova yaratildi. Ushbu ilovadan nafaqat o'zbek tilidagi, shuningdek, rus, ingliz va nemis tilida ish yurituvchi soha xodimlari, talabalar va o'qituvchilar foydalanishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xalq so'zi gazetasi, <https://xs.uz/uz/post/uztextile-expo-autumn-2024-korgazmasidan-fotoreportazh>, 15.10.2024 yil
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2021 yil 19 maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat

jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida” gi PQ-5117-sonli Qarori.

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022 yil 19 yanvardagi “Xorijiy tillarni o‘rganishni takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi 34-son Qarori.

4. Djumayev S.N., Shodmonov D.A., Ortiqova N.E. (2023). Ta’limda mobil ilovalardan foydalanish imkoniyatlari. Raqamli texnologiyalarning nazariy va amaliy masalalari xalqaro jurnali. 2(4). – B. 90-95.

5. M.A.Farmonova. Ta’lim umundorligini oshirishda mobil ilovalarning o‘rni. ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES Vol.2, ISSUE 3, 2021

6. E.Sh.Alimboyev va boshqalar. To‘qimachilik materiallari va texnologiyasi bo‘yicha izohli lug‘at. TTYESI, 2021 yil.

JizPI